

פרטיכל מס' 2/6

מישיבת ועדת הכספים

ביום ד', כ' בתמוז תש"י (5.7.50)

היו"ר ד.צ. פנקס
פ. נפתלי
א. חושי
י. רוקח
ש. דיין
ב. רפטור
י. אפרתי
א. הרצפלד
ד"ר א. גרנות

נוכחים:

ד"ר ברגמן - נציג האוצר
מ. זגני -

מוזמנים:

ש. ספינק - מטעם האוצר
מ. אילון - מזכיר הועדה

= = =

סדר-היום:

- א. ועדת המשנה לעניני הסוכנות היהודית.
- ב. עודפי התקציב משנת 1949/50 - משרד הבריאות.
- ג. עודפי התקציב משנת 1949/50 - משרד הדתות.
- ד. עודפי התקציב משנת 1949/50 - משרד החנוך והתרבות.
- ה. עודפי התקציב משנת 1949/50 - המשרד לנפגעי מלחמה.
- ו. עודפי התקציב משנת 1949/50 - משרד הסעד.
- ז. עודפי התקציב משנת 1949/50 - משרד העליה.
- ח. עודפי התקציב משנת 1949/50 - העברת משרדי הממשלה והכנסת לירושלים.
- ט. עודפי התקציב משנת 1949/50 - עבודות צבוריות (העברות כספיות).
- י. המלווה העממי ומלווים אחרים.
- יא. מלווים אחרים.

= = =

הישיבה נפתחה בשעה 09.10.

א. ועדת המשנה לעניני הסוכנות היהודית:

היו"ר ד. צ. פנקס: ועדת המשנה לעניני הסוכנות היהודית תצטרך להתכנס בשבוע. שר האוצר בקש להציע לכנס באופן דחוף את הועדה, מאחר שהסוכנות הציגה דרישה לשבעה מיליון ל"י, והיא אינה רוצה לקבל את הכסף כהלואה. הסוכנות מסרה שאם הממשלה לא תמצא דרך כדי לבוא לעזרתה, היא תפסיק את אספקת המזון במחנות. השאלה היא, מה היא הצעת הממשלה שעליה יכולה הועדה לדון.

ס י כ ו ם : מוכם שהועדה לעניני הסוכנות היהודית תתכנס ביום ה', בשעה 16.00. על המקום יימסר בהזמנות. הישיבה תתקיים בתל-אביב.

ב. עודפי התקציב משנת 1949/50:

היו"ר ד. צ. פנקס: באחת מהישיבות הקודמות אישרנו באופן פורמלי את השימוש בעודפים, בגבולות המשרדים והסכומים שמר זגגי הגיש לנו. הייתי רוצה לשמוע כמה מלים על מדיניות האוצר בקשר לעודפים. כמה עודפים נשארו בתקציב 1949/50?

מ. זגגי: בשנת 1949/50 היה לנו עודף מתקציב 1948/49, בסך של 2,355,000 ל"י. ועדת הכספים אישרה לנו שימוש בעודפים בסך של 135,000 ל"י בערך, ואת השאר העברנו לתקציב הנוסף. בשנת 1949/50 השתמשנו בכל העודפים של השנה הקודמת.

מתקציב 1949/50 נשאר לנו סכום של בערך 1,214,000 ל"י. עוד לא ברור לנו אם זה המספר הנכון, כי בעת עושים את ההתאמות של כל המשרדים. יתכן שהמספר ישתנה לטובה או לרעה.

אנו מתנגדים לשימוש בעודפים של הסוכנות. אם היה תקציב שלא הוצא, חבוא עליו ברכה. באפריל הרשינו להשתמש בסכום של ~~התקציב~~ על חשבון העודפים של 1949/50 להוצאות של 1948/49 ותשלומים של 1949/50. אינני יודע בדיוק איזה סכום הוצא. המשרדים רשאים לדרוש להשתמש בעודפים לאותה מטרה או למטרה אחרת. אנו מעוניינים למנוע מהמשרדים הברחות כסף, ולכן אנו מוכתחים להבטיח להם שבדברים מתקבלים על הדעת נאפשר להם להשתמש בעודפים. אם לא נאפשר להם את זאת, הם יוציאו את הכסף ~~אחרי~~ לפני גמר שנת התקציב, בלי שיהיה להם באמת צורך בו, ויעבירו אותו למטרה אחרת. לכן אנו רוצים להיות ליברלים לגבי העודפים, בגבולות מסוימים.

הסכום הגדול ביותר מן העודפים המוצעים לשימוש הוא במשרד הבריאות. היה תקציב להרחבת מספר המטות בבתי החולים במשך השנה, והפתחה לא נעשתה בדיוק כפי שקבעו, ונסתחה לכמה חבשים. כל פעולת הרחבת בתי החולים לא התחילה בזמן. יש לי הרגשה שבמשרד הבריאות היחה שיטה חסכונית של הוצאת הכסף. איני סבור שבגלל זאת עלינו למנוע מהמשרד את השימוש בכסף זה, ביחוד מאחר שקצצנו את תקציב המשרד ב-1,700,000 ל"י. אנו רוצים שהמשרד יוכל להסתדר לפחות מבחינה תקציבית. המשרד הביא בחשבון את העודפים, כי הובטח לו שהענין יובא לפני ועדת הכספים.

כל העודפים האדירים הם בסכומים קטנים.

י. רוקח:
קבלתי מכתב בו נאמר לי שאין למשרד כסף להשתתפות בהחזקת חולי רוח. מדוע אין מקציבים סכום למטרה זו? אני מציע להעביר 28,000 לליגה למלחמה בשחפת. אני יודע שמצב הליגה הוא קשה ללא נשוא. אני בעד זה שיחנו 120,000 ל"י על חשבון הפרשים במשכורת האחיות.

מ. זגני:
הסכום לאשפוז אינו נקבע דוקא למחלה אחת, כך שיכלו להוציא ממנו להחזקת חולי רוח. אם הועדה תאשר את ההוצאה, ישתמש המשרד בכסף לפי סעיפי התקציב. המשרד יהיה מוכרח לשלם לפעולות למניעת שחפת. הועדה אינה יכולה להחליט על תשלום, לפני שהיא יודעת אם המשרד יכול לעשות זאת.

י. אפרתי:
אם המצב בקשר לשחפת הוא כה גרוע, מדוע לא הוציא המשרד את הסכומים, והשאיר עודפים?

הינ'ר ד. צ. פנקס:
האם עי"כ שנאשר את ההוצאה של 11,500 ל"י למרפאות בישובים הערביים, נגדיל את סכום הכסף המוצא לפעולות בין המיעוטים ב-11,500 ל"י? האם הגדלה זו אינה מגדילה באופן אוטומטי את התקציב לשנה הבאה?

מ. זגני:
במשרד הבריאות צומצמו הסעיפים, בהתחשב עם העודפים. בדרך כלל, בשעת סידור תקציב חדש, אנו מביאים בחשבון את התקציב המתוקן של השנה הקודמת, אולם לא את ההוספות מן הרזרבות הכלליות והעודפים. לגבי משרד הבריאות, יחכן שבשנה הבאה נקח בחשבון את העובדה שהתקציב השנה צומצם בהתחשב עם העודפים.

במשרד הבריאות היו פעולות שהתחילו באמצע השנה.

הינ'ר ד. צ. פנקס:
לגבי סכומי המשכורת, אני מציע שהכסף ישמש רזרבה להגדלת המשכורת של הרופאים האחריות, אולם לא יהיה קשור עם פרסונל נוסף.

בקשר לכסף לפעולות למניעת שחפת, נבקש את המשרד להודיע לנו אם הוא יכול להעביר את הסכום לליגה למלחמה בשחפת; אם המשרד אינו יכול להעביר לליגה את הסכום, יצטרך להגיד לנו למה הוא מוציא את הכסף.

ס. י. כ. נ.:
הועדה אישרה את השימוש בעודפים ע"י של משרד הבריאות, כפי שהוצע ע"י הממשלה, בתנאי שהכסף למשכורות ישמש כרזרבה להפרשים בקשר להגדלת המשכורות, ולא לקבלת פרסונל נוסף; על משרד הבריאות להודיע אם הוא יכול להעביר את הכסף למניעת שחפת לליגה למלחמה בשחפת, ואם לא, כיצד הוא חושב להוציא אותו.

ג. עודפי התקציב משנת 1949/50 - משרד הדתות:

מ. זנגלי:
למשרד הדתות יש רוזבה של קרוב ל-30 אלף ל"י. (קורא את הפירוט). אחרי בירור עם המשרד, התברר שאיננו יכולים בשום פנים להרשות להם להשתמש בכל העודפים כמו שרצו. ~~ל~~ ~~נשארו~~ למשרד עודפים בסך 1,200,000 ל"י. לפי החוק, יכול שר האוצר להתיר את השימוש בעודפים באישור ועדה הכספיים. שר האוצר אינו מוכן לתת למשרד להשתמש בכל העודפים.

היה השנה ויכוח גדול בקשר למועצות הדתיות. הבטחנו שאם ההוצאות תהיינה יותר גדולות, נוסף ~~ש~~ בגבולות של שליש. שלמנו מה שהיינו צריכים לשלם. המשרד דורש דברים נוספים ותקציב חדש, ולא יכולנו לאשר זאת.

א. הרצפלד:
הייתי רוצה שלא נוציא את הכספים האלה שנשארו. אנו יודעים את בעיה החנוך המסעירה את הרוחות. הייתי מציע להעביר את הסכומים שא מהעודפים, לתקציב החנוך.

הינ'ר ד. צ. פנקס:
אני מקבל את הערתו של מר הרצפלד כקו כללי; אני מציע שנאשר רק דברים דחופים ביותר.

ס י ב ו מ :
הועדה אישרה את השימוש בעודפי תקציב משרד הדתות, בסך 6,400 ל"י, לפי הצעת משרד האוצר.

ד. עודפי התקציב משנת 1949/50 - משרד החנוך והתרבות:

ש. דיין:
יש דיספרופורציה איומה בין העולים הבאים אלינו, לבין הישוב הקיים בארץ בדאגת המדינה. נכנסים לארץ אנשים שאינם יודעים קרוא וכתוב, ואנו דואגים למוסיקה, לחוים, לעתיקות וכו'. לכל הדברים האלה יש ערך רב, אולם, יש להקנות קודם לכן את הידיעות האלמנטריות ביותר לעולים. אולי יהיה לעולים צורך בספריה עברית בעבור זמן מה, אולם, הם עדיין לא יוכלו לקרוא בספריה כזאת, או שלא ימצאו בה עניין. אילו היינו רק אנתנו כאן, היו אולי מוצדקות ההצעות המוגשות לנו בקשר למשרד זה. אולם, איננו לבד. אני מציע להעביר את 7,000 הלירות המוצעים לספריות, מוסיקה וכו', ~~לתקציב~~ לפעולות בישובי עולים. ישנו כאן רק סכום אחד שאיננו יכולים להסתלק ממנו.

מ. זנגלי:
קשה לברר את העודף של החנוך, כי עומדת כאן בעיה של חצאי שנים. המשרד צריך לחתוך את התקציב לשני חלקים, וזה קשה לו.

הכספים האלה הם מסעיפי תרבות ולא מסעיפי החינוך. המשרד דרש בסוף השנה שנויים מסעיף לסעיף מהרזרבה כדי להשתמש בכסף למטרות אחרות. לא הסכמנו לכך, כי רצינו לראות איך מטלים תקציב זה. קבלנו ממשרד התרבות מכתב בערך באמצע סוף (קורא את המכתב). חשבתי שאין ליצור אצל המשרדים רושם ששכאילו מה שהם חוסכים אינו נתון לשיקול דעת. על כל פנים, אני מציע לאשר את הסכום של 23 אלף ל"י.

א. הרצפלד: היות ואין עוד ועדת משנה לתקציב החינוך, אני מציע לדחות את ההחלטה בקשר לעודפים אלה עד לאחר שנברר את תקציב החינוך והתרבות בוועדת המשנה.

ב. רפפור: אני מצטרף להצעתו של הרצפלד.

י. אפרתי: אין לנו זכות להתערב בפרטים כל כך קטנים. אני מציע לאשר את ההוצאה של 23 אלף ל"י ולהשאיר את השאר לדיון בתקציב הכללי של המשרד.

א. חושי: בעיני תמוה ענין העודפים. או שהתקציב היה מנופח, או שהמשרד לא היה מוכשר להוציא לפועל עבודות. בשני המקרים זוהי הוכחה שיש לקצץ את הסכום. אני תומך בדעתו של דיין בקשר לעניני החינוך והתרבות. עלינו ללמד קודם כל את העולים את הדברים היסודיים ביותר. המגפה שלנו צריכה להיות, להעביר את העודפים לתקציב הבטחון.

ד"ר א. גרנות: אני מסופק אם השימוש בכספים העודפים הוא נכון. אני מבקש להעמיד פעם את השאלה הזו על סדר-יומם של הוועדה. מאחר שאנו צריכים לדעת מהם הסכומים האלה, אני תומך בהצעה לאשר את הסכום שבסעיף א' ולהשאיר את ההחלטה בקשר לסכומים האחרים לזמן הדיון בתקציב המשרד.

י. רוקח: אני מתנגד לכל הוספה שהיא, הו"ו מהסכום של 200. דולר. עלינו לדאוג לדברים חשובים יותר.

היו"ר ד. צ. פנקס: לדעתי, שיטה זו של שימוש בעודפים היא בריאה, כי אחרת לא היינו חוסכים גם את המיליון שאנו חוסכים כעת. קבענו בכנסת סכום מסוים למטרת החינוך, כדי שהמשרד יוכל להתקיים במשך חודש או חודש וחצי. לעת עתה, יש למשרד סמך לחיות, ואין צורך להוסיף לזה. אני מציע לקבל את ההצעה לאשר רק 4,200 דולר, דמי חברות בארגון בינלאומי. אני מצטרף לדעה לא לאשר כרגע את השימוש בעודפים. ייתכן שהמשרד יקבל סכום מסוים מהעודף הכללי, ואז תהיה חלוקה חדשה.

ס י כ ו ם : הוועדה אישרה את הסכום של 4,200 דולר, דמי חברות בארגון בינלאומי. הוחלט לא לאשר את השימוש בעודפים לעת עתה, אלא לדון בענין זה כאשר יהיה הדיון על תקציב משרד החינוך והתרבות.

ישיבת ועדת הכספים
10.7.50

ה. עודפי התקציב משנת 1949/50 - המשרד לנפגעי המלחמה:

היו"ר ד. מ. פנקס: הכספים האלה הם לקרנות, לפעולות שכבר התחייבו עליהן.

ס י כ ו ם : הוחלט לאשר את השימוש בעודפי תקציב משרד לנפגעי מלחמה, בסך 36473 ל"י.

ו. עודפי התקציב משנת 1949/50 - משרד הסעד:

היו"ר ד. צ. פנקס: היו למשרד עודפים בסכומים יותר גדולים. (קורא את הפירוט).

ס י כ ו ם : הוחלט לאשר את השימוש בעודפי התקציב של משרד הסעד, בסך של בערך 12,000 ל"י.

ז. עודפי התקציב משנת 1949/50 - משרד העליה:

פ. זגני: היו למשרד עודפים בסך 16,977 ל"י. (קורא את הפירוט). אנו רוצים לאשר שימוש ב-2,724 ל"י.

ס י כ ו ם : הוחלט לאשר את השימוש בעודפי תקציב משרד העליה בסך 2,724 ל"י.

ח. עודפי התקציב משנת 1949/50 - העברת משרדי הממשלה והכנסת לירושלים:

היו"ר ד. צ. פנקס: זוהי המשכת הפעולה שהחלה העברת המשרדים. במרץ אישרנו 400,000 ל"י לפי הצעת החלטה זו; נאשר את המשכת הפעולה בגבול שקבענו בזמנו.

י. אפרתי: מה הוא הסכום של 31,000 ל"י?

פ. זגני: בתוך 400,000 ל"י היתה רזרבה בלתי מחולקת, ומציעים להשתמש בה כעת, כדי לאפשר לממשלה להשתכן בירושלים.

הוחלט לאשר את השימוש בעודפים
להעברת משרדי הממשלה והכנסת

ס י כ ו ם :

לירושלים.

ש. עודפי התקציב משנת 1949/50 - עבודות צבוריות: (העברות כספיות):

לא הספקתי להדפיס פירוט בקשר
להעברות הכספיות לעבודות צבוריות

ס. זנגי:

שהוחל בהן.

המשרדים שיש להם צורך בהקמת ~~בתי ספר~~
בוספים, אינם עושים זאת בעצמם,
למחלקת עבודות צבוריות, והיא מבצעת
את העבודות. סכום זה הוא של משרדים אחדים ביחד.

היו"ר ד. צ. פנקס:

מתוך עודפים של 181,000 ל"י, מבקשים
להשתמש ב-126,000 ל"י.

ס. זנגי:

הוחלט לאשר את השימוש בעודפים
לעבודות צבוריות, לפי הצעת האוצר.

ס י כ ו ם :

י. המלחה העממי:

אנו עוברים לקביעת העקרונות לגבי
המלווה העממי, ומלוים אחרים, כדי
לאפשר לאוצר לעבוד, על פיהם, את נוסח החוק. החוק הוגש לכנסת,
הועבר לוועדה, וצריך לחזור לכנסת. בגלל סיבות שונות, ובגלל
עבודת הוועדה, לא הספקנו לרון על ענין זה בזמן והפסדנו חדשים
יקרים לגבי השגת הכספים.

היו"ר ד. צ. פנקס:

דנו על המלווה העממי, במסדים ובסדרים
שהיו לנו פעם, ועל מלווה שני שיתן

ב. רפפור:

הנחות מס הכנסה בצורות שונות. היה דיון בכנסת על המלווה
הראשון. האם המדובר הוא על שניים במלווה הראשון שמתאחד עם
השני, או שעומדת עדיין ההצעה בדבר שני מלווים של בערך חמשה
מיליון ל"י כל אחד?

הוגשה הצעה למלווה חדש בסך של כחמשה
מיליון ל"י, בנוי פחות או יותר על

ד"ר ברט:

אותם היסודות כמו המלווה הראשון של שלושה מיליון ל"י של
השנה הקודמת. במקום ההצעה שהוגשה, הבאתי בפניכם את שני
הרעיונות של שני מלווים בסכומים גדולים יותר, בפרטים גדולים
יותר וכו'.

ה'ר"ד. צ. פנסים: אם כי הוגשה לוועדה הצעה על חמשה מיליון ל"י, הייתי רוצה שנדון בתוך האיית הצעות המלוים עד 20 מיליון ל"י, שהובאו בחשבון ע"י שר האוצר במכנה תקציב המדינה. אח"כ נדון אם ניתן בחוק הגדרה מדויקת של חלקי המלווה, או שנעשה את הסכום מסגרת למלוים, וניתן לשר האוצר אפשרות להוציא לשוק חלקים. אני מבין שהאוצר מתכוון להביא הצעת חוק שתאפשר להוציא מלוים בסך של עשרים מיליון ל"י. כעת אנו דנים על חלק אחד של הסכום, שאנו רוצים להשיג השנה ע"י המלווה העממי.

היות ושאלת גובה הפרס הגדול ביותר, שהחלטנו עליה כבר פעם, ושיש הצעה לשנות את ההחלטה, צ"ע תלויה במידה מסוימת ביתר החלטותינו בשאלות האחרות, אני מציע להשאיר אותה לסוף. בדיון על המלווה העממי, עלינו להביא בחשבון שלא דנו עדיין על יתר המלוים.

ד"ר ברגמן: אנו מבקשים את הוועדה לא לקבוע סכום בקשר למלווה זה. התפתחויות בשוק הכספים הן כ"כ מהירות שאין אנו יכולים לדעת מה יהיה סחר. אני מציע להסתפק בכך שייקבע סכום כולל ששר האוצר יהיה רשאי להוציא עפ"י החוק; ולתת לו יפוי כוח להוציא כמה שיחשוב לנכון לכל צורת מלווה.

ה'ר"ד. צ. פנסים: הצעת החוק טובה לכנסת. הייתי רוצה שהסכומים ייקבעו באישור ועדת הכספים. אני מציע לתת לאוצר רשות להוציא, בגבולות מסוימים, מלוים בצורות שונות ובזמנים שונים, לפי אישור ועדת הכספים.

פ. נפתלי: ברור שהפסדנו זמן בשטח זה, בגלל עודף התייעצויות. אני מציע לתת לשר האוצר יפוי כוח להוציא מלוים במסגרת מסוימת; אני סבור שהשר צריך להיות הופשי בהוצאה לפועל. יש לשר האוצר חולשה, ואולי יתרון, להתייעץ תמיד בוועדה; אני בטוח שהוא יביא את העניין לוועדה. אינני רוצה שהדברים שצריכים להיעשות יתעכבו ע"י סיגים חדשים.

ה'ר"ד. צ. פנסים: אני מציע לא להצביע בעניין זה, ולדחות את ההחלטה עד שהנוסח של החוק יהיה ביריבו; אז נוכל לראות מה רצוי לאוצר.

אנו נכנסים לבירור בקשר למלווה העממי. השאלה הראשונה היא, מה יהיה גודל המלווה, לפי כל הסריות צ"ע שעליהן יבנו את הפרטים. אילו קביעת הסכום היתה עניין טכני, הייתי משאיר את הספול בכך לאוצר. אולם, אם בזה תלוי גודל ומספר הפרטים, עלינו לברר את השאלה.

ד"ר ברגמן: אני מבקש שהוועדה תקבע את גודל הרבית, ואת הפרס הגבוה ביותר.

הי"ר ד. צ. פנקס:

אני מצטרף להצעתו של ד"ר ברט
לראות את הרבית של שלושה אחוזים

כרבית מכסימלית למלווה זה.

ב. רפטור:

קבלנו הצעת חוק למלווה עטמי בגובה
של חמשה מיליון ל"י. כעת באים
שר האוצר וד"ר ברט עם הצעות אחרות. אני מציע לדון על מלווה
עטמי של חמשה מיליון ל"י, בדמות המלווה הקודם. אח"כ אפשר
להחליט על מלווה בגובה של 15 מיליון ל"י נוספים, בצורות
אחרות. אני אציע להחליט גם על מלווה חובה.

י. רוקח:

אני מסכים לרבית של 3%, בתנאי
שכל שלושת האחוזים ילכו לפרטים.

הי"ר ד. צ. פנקס:

רק במקרה שתהיה אמורטיזציה,
תעלה הרבית ~~3.25%~~ ל-3.25%.
בצורה כזאת, כל נייר של המלווה, ערכו בסוף התקופה יהיה
גדול במקצת מהשכום הנומינלי שיהיה רשום עליו. אני מחשיב
את ההגדלה הזאת.

על אמורטיזציה נדבר אח"כ.
הרבית תהיה לא יותר גבוהה מ-3%; במקרה שנחליט על אמורטיזציה,
תעלה הרבית ברבע אחוז. הכסף מן הרבית יוצא לפרטים, ולא
תנוכינה מסנו ההוצאות.

א. הרצפלד:

מאין נכסה את ההוצאות לרבית?

ד"ר ברגמן:

אלו הוצאות שוטפות.

הי"ר ד. צ. פנקס:

נוספת
אנו עוברים לבעייה השנייה - תקופת
המלווה. היתה הצעה שהתקופה תהיה
של 30 שנה; אני חושב שסדור זה יאפשר את הגדלת הפרטים. את
המלווה העטמי הראשון הוצאנו לעשרים שנה.

י. רוקח:

אני מציע להחליט על תקופה של 25
שנה, ולחלק את האמורטיזציה לחמשה
חלקים; כל חמש שנים תהיה אמורטיזציה.

פ. נפתלי:

אינני מתנגד לתקופה של 25 או 30
שנה. במלווה כזה של הגרלה, אין
חשיבות לתקופה, כי הקהל אינו מתעניין באמורטיזציה, אלא בפרט.
אם יצביעו על שאלה זו, אצביע בעד 30 שנה.

א. הרצפלד:

אני סבור שהתקופה של 30 שנה היא
יותר מדי ארוכה. האם התקופה

של 20 שנה אינה מספיקה?

ד"ר א. גרנות:

זו אינה שאלה פרינציפיונית, אלא שאלה של הפסיכולוגיה של הקהל. גודל הפרטים כרוך עם אורך הזמן. זוהי טרנסאקציה טובה מכל הבחינות; אני מציע תקופה של 25 שנה, שתאפשר קביעת פרטים גבוהים, ושלא תהיה יותר מדי ארוכה.

ד"ר ברט:

אני בעד 30 שנה, כי אני גם בעד אמורטיזציה. כל מה שנוכל לחלק את האמורטיזציה יותר, יקל הדבר על האוצר ועל החישובים. אם נסכים לתקופה של 30 שנה, נוכל להתחיל באמורטיזציה אחרי 10 שנים; אח"כ תוכל להיות אמורטיזציה כל שנה. תקופה של 20 שנה לא תאפשר סידור נוח בקשר לאמורטיזציה. 25 שנה, זוהי פשרה. אינני חושב שהקהל ישים לב לתקופה, כי הוא אינו מעוניין בכסף שיקבל חזרה, אלא בפרט. איננו צריכים לקצר את התקופה, כי עלינו להקל על חישוב האמורטיזציה.

ד"ר א. גרנות:

אני בעד זה שלא נשכח שעוד נצטרך לצאת שוב עם פלוים; אורך התקופה משפיע על גודל הפרטים. אין אנו צריכים לתת הכל מההתחלה, אלא יש להגדיל את התקופה בהדרגה.

היו"ר ד. צ. פנקס:

כדי שהממשלה לא תעמוד בבת אחת בפני החובה לשלם בבת אחת סכום גדול, אני מציע שנתחיל לשלם את האמורטיזציה כעבור עשר שנים.

אני מציע לא לדון כרגע בשאלה של החלף גובה הפרטים. אם נחליט על ריבוי פרטים, נצטרך להקטין אותם, ולהיפך. יש לפנינו שלוש הצעות בקשר לגובה הפרטים ומספר הפרטים. (קורא את ההצעות).

י. רוקח:

אני מציע לקבוע פרט מינימלי ומקסימלי. את הפירוט יעשו אלה שיעבדו את הטבלות. אני מציע פרט מקסימלי של 20,000 לירות ופרט מינימלי של 50 או 100 לירות.

פ. נפתלי:

אני מסכים לדעה שלא לדון עכשיו בפרטי הפרטים. אני בעד מינימום של 100 ל"י ובקשר למקסימום אני מוכן להגיע עד 30,000 ל"י, אם כי אינני מוכן לעלות עד 50,000 ל"י.

ד"ר א. גרנות:

אם נקבע תקופה של 25 שנה, האם גם אז חושב ד"ר ברט שהפרט המקסימלי יכול להיות של 50,000 ל"י?

ד"ר ברט:

הייתי מבקש מאד את חברי הוועדה להתגבר על המעצורים הנפשיים שיש להם, ולהסכים לפרט גבוה של 50,000 ל"י. מבחינה פרינציפיונית אין הבדל אם מחליטים על פרט של 20,000 ל"י או של 50,000 ל"י. אם מישהו חושב שהשיטה אינה מוסרית, הוא אינו צריך להסכים גם ל-20,000 ל"י. אולם, אם אנו עושים את החישוב של התועלת המקסימלית שאנו צריכים להפיק מן המלווה, אחרי שכבר הוחלט עליו, הרי יש לעשות הכל כדי להפיק את התועלת הזאת. אם נוכל להבריך לעיני הקהל, תושבים ותיירים, פט אחד גבוה של 50,000 ל"י, נתגבר על ספקות בקשר לוולונטה וכו'. אפשר לתת פרט גדול של 50,000 ל"י אחת לשנה, או אחת למספר שנים.

בקשר לפרס המינימלי אני מוכן לשמוע את דעתכם ללקבל את ההצעה של 100 ל"י, ולבנות תכנית בהתאם לכך. יכלנו לקבוע את הפרס המינימלי בכסום של 50 ל"י, מה שהיה יכול להצטרף להגדיל בהתאם את מספר הפרטים.

ד"ר א. גרנות:
אני חושב שצריך להיות מספר יותר גדול של פרטים קטנים. האם אפשר יהיה לתת את הפרס הגדול של 50.000 ל"י בלי לפגוע בפרינציפ של ריבוי הפרטים?

ד"ר ברט:
אנו יכולים לתת מספר גדול של פרטים גם אם יהיה פרס גדול של 50.000 ל"י.

ד"ר א. גרנות:
בהנחה שהפרס המקסימלי של 50.000 ל"י איננו פוגע במספר הפרטים, אני מסכים לפרס מקסימלי זה. אני נגד הגדלת המינימום ובעד מספר גדול של פרטים.

ש. דיין:
אני אחד מאלה הרואים בענין זה פגם מוסרי. לא נכון הדבר שאין הבדל, מבחינת המוטריות, אם הפרס הוא גדול או קטן. אם אדם מקבל 10.000 ל"י בבת אחת, הוא יעזוב את מעמד העובדים, יקנה לו בית, ויחיה חיים נוחים. אולם, אם הוא יקבל פרס של 50.000 ל"י, הוא יהפוך מעובד למנצל. איננו מחוייבים להעשיר אדם ב-50.000 ל"י בבת אחת; מוטב להעשיר מספר יותר גדול של אנשים. אני בעד מקסימום קטן עד כמה שאפשר, ובעד ריבוי הפרטים. מאותם הנימוקים, אני מציע להחליט על פרטים מינימליים של 50 ל"י ולא של 100 ל"י.

א. הרצפלד:
אני תומך בהצעתו של חבר הכנסת דוקח, גם בקשר למינימום וגם בקשר למקסימום. אני מתנגד בכל תוקף להגדלת המקסימום. דמת החיים שלנו מקולקלת, ואיננו צריכים לעזור לקלקול זה. על ידי הגדלת הפרס אנו עוזרים לאינפלציה.

ד"ר ברגמן:
התנגדתי כל הזמן לפריציפ הזה של מלוג פרטים. אני בעד זה שאדם יעבוד כדי להרויח את לחמו, ולא יקבל בבת אחת 10.000 ל"י. אולם, ברגע שמחליטים לעשות זאת, מוכרחים להצליח, ולכן יש צורך לשמוע את דעת המוסחים. אם המוסחים אומרים שאפשר למשוך יותר את הקהל להשתתף במלווה על ידי פרס גדול, יש לקבל את דעתם, או להתנגד לגמרי למלווה.

א. חושי:
אני אפשר לדבר על ענין זה בהתרגשות. היה צריך להתרגש בשעה שהחליטו על עצם המלווה. החלטנו לעשות זאת, לא מתוך ענוג אלא מתוך הכרח. המלווה אינו גורם אינפלציוני אלא גורם דפלציוני, כי הוא מוציא כסף מן הצבור. המלווה צריך למשוך את לב הקהל, ולכן אנו צריכים להגדיל את גובה הפרטים מדי פעם. אולם, אם נעלה בבת אחת מ-10,000 ל"י ל-50,000 ל"י, אנחנו נלך בשנה הבאה, בשעה שנוציא מלויים חששים? אנו חייבים לשאוב כסף מהקהל, והמטרה במקרה זה מקדשת את האמצעים.

ב. דפסור:

במלווה זה, המדובר הוא על חוגים שאינם סרויחים הרבה, כי אני מתאר לי שד"ר ברט מחפש לו דרכים אחרות כדי לגייס אמצעים מבעלי רכוש. אילו היו בונים את גיוס האמצעים למלווה זה על אלה שהם בעלי רכוש, הייתי מסכים בשקט להסכים ל-50,000 ל"י. במלווה העממי הקודם, קבלנו את הכספים מחוגים שונים, בעקר עממיים. יש להחליט על מלווה עממי בגבולות של חמשה מיליון ל"י, שיהיה בו פרס עממי. אם הצעתי לא תתקבל, אתמוך בהצעתו של ד"ר ברט על מלווה אחר, מכוון לחוגים אחרים, בצורות אחרות, ובפרטים של 50,000 ל"י; שם יהיו שקולים פיסקליים ולא שקולים מוסריים. אני מציע מלווה עממי בגובה של כחמשה מיליון ל"י ובפרט גבוה של מקסימום 10,000 ל"י; אח"כ, אני מציע להחליט על מלווה גבוה יותר לחוגים אחרים, לא עממיים, בפרט גבוה מאד.

ג. בדר:

אנו עוסקים כאן במקצת בפסיכולוגיה. אם אנו רוצים לסנוור את עיניו של הקהל ע"י פרס מבריק, אנו עושים $\approx$ ע"י הרצון הזה, מעשה שלא היינו צריכים לעשות כלפי הקהל בישראל והקהל היהודי בעולם. אולם, אם אנו חושבים שהדרך הנכונה למשיכת הקהל למלווה, היא ברבוי מספר הפרטים, הרי פרס אחד גבוה מאד יגרום להקטנת מספר הפרטים. מה משמעותה של הקפיצה הפתאומית הזאת מ-10,000 ל-50,000 ל"י? קפיצה זו מעוררת מחשבות, אם עד כדי כך אין טאמינים בהצלחת המלווה, שמשמשים באמצעי דראסטי כזה. מדי פעם בפעם הממשלה אינה רוצה, מתוך שקולים שונים, לקבל על עצמה את האחריות על היחס בין הדולר לבין הלירה, בקשר להלוואות. יש לזה תוצאה שלילית.

ד"ר ברט דבר על החישוב של היהודי

בחור'ל שט-50,000 ל"י יישאר לו בכ"ז סכום ניכר במטבע זר. הוא אינו מעריך ש-20,000 יספיקו גם לחישוב כזה. האם אנו מעריכים כך את התפתחות הלירה במשך השנים? לדעתי השיטה של הפרטים אינה נכונה. לפחות איננו צריכים להזיק למשקנו ע"י תעמולה למלווה. אפילו במקומות ובהגדרות שהאנשים המשתתפים בהן נותנים את כספם על קרן הצבי, אין יחס כזה בין הכסף המושקע לבין הפרטים.

היור' ד. ז. פנסס:

אנו צריכים לדון על ענין זה מנקודת מבט מציאותית. לו היה תפקידנו הסדיני כתפקיד כל יתר הסדינות המבוטסות, לא היינו מגיעים להצעה כזו. אנו צריכים לעשות דברים שאף אומה לא נתנסתה בהם. לשם כך, עלינו לחפש אמצעים בלתי רגילים למימון מפעלינו. כמובן, ישנם שקולים מוסריים. אינני חושב שאנגליה, אשר בה שיטה זו אסורה, היא יותר מוסרית מהעם היהודי. אני מתאר לי שברגע שנהיה מבוטסים במקצת, לא נמשיך בדרך זו. כשנגיע להצעה של מלווה חובה, נבדוק את הדבר מבחינה פסיכולוגית.

יתכן שהסכום של 50,000 ל"י הוא גדול

מדי. אם הפרס יהיה $\approx$ של 30,000 ל"י, כלומר, 100,000 דולר בחור'ל, הרי זה סכום גדול, גם לגבי יהודים בחור'ל.

אני מצטרף לדעתו של מר נפתלי, ומבקש

את מר רוקח לא לעמוד על כך שהפרס הגבוה יהיה בסך של 20,000 ל"י. אינני רואה בשאלת המינימום שאלה עקרונית. אני מצטרף לדעה שיש להרבות את מספר הפרטים.

ז. רוקח: אם אדם יצטרך לחכות שנים רבות כדי לקבל, תמורת הכסף שהשקיע, מאה לירות, הרי זה מומדי. אולם, גם הסכום של 50 ל"י אינו רע. אשר למכסימום, אני טוען שמדינה אינה צריכה לזלזל בכספה. פרס של 50,000 ל"י יהפוך את הארץ לארץ של שגעון; אנו מזיקים למדינה ע"י הפרס יותר משהוא יועיל לנו. אני מציע פרס מינימלי של 100 ל"י ופרס מכסימלי של 20,000 ל"י.

א. הרצפלד: אני מוכן לפשרה, כי אינני רוצה שיקבלו את ההצעה של 30,000. אני מוכן להציע פרס מכסימלי של 25,000, אם כי אני מעוניין בפרס הרבה יותר קטן.

ד"ר ברט: מאחר שקיים הערעור הפרינציפיוני, בדצוני להגיד כמה מלים בעניין זה. אני שותף לדעתו של הרצפלד בנוגע לרמת החיים, ואינני רואה תיקון למצב זה, עד שהממשלה תקח את הדבר לידיה, בצורה אחרת משעשתה זאת עד כה.

אנו יכולים לעשות קצוצים, כגון החרמת הטכוניות הפרטיות, ובאותו זמן לתת 50,000 ל"י במשך 30 שנה. דבר זה לא ישפיע על רמת החיים. איש אחד שיקבל את הכסף בודאי יעשה דברים שפשיים, אולם הוא לא ישפיע על רמת החיים הכללית. אינני יודע אם איש שיזכה בפרס יפסיק לעבוד ויהפוך למנצל; אני חושב שלא. עלינו לקחת בחשבון את האפשרויות שלנו, שהן מצומצמות. אינני רואה אפשרות להוציא מלווה דומה לזה של השנה הקודמת, בזמן שאת המלווה הקודם מוכרים בשוק השחור ב-80% ולעתיים קרובות יותר ב-70% מהמחיר הרשמי.

אם בשנה זו נפיץ מלווה חדש, נצטרך להגדיל את הרבית, כי הרבית בעולם עלתה.

מר רפטור מציע מלווה חובה. אינני חושב שאסור לעשות מלווה חובה, אולם, איננו יכולים לעשות זאת, כל זמן שעלינו לחיות בתקוה של השקעות מחו"ל. איננו יכולים, כל זמן שאנו מעונינים ברכוש מחו"ל, לעשות מעשים של כפיה על רכוש בארץ. לעת עתה, אלחם במלווה חובה, מטעם זה.

אני מעבד כעת תכנית בקשר לבנקים, בקשר למה שאנו יכולים לקחת מהבנקים בלי להכנס גם שם לתחום החובה. אני חושב שמתוך תכנית של 20,000,000 ל"י, נוכל לקחת חמשה מיליון למלווה עממי ו-15 מיליון לצורות אחרות של מלווים. אנו מעונינים להגיע למכסימום הצלחה במלווה העממי, וכל יתר הדברים הם סטופקים. אני מחפש את מה שיקסום את הצ'אנס לצבור, ויתגבר על כל הספקות. לכן אני בעד פרס של 50,000 ל"י.

בקשר לפרס הפינימלי, אני בעד 50 ל"י, כי אנו מעונינים ברבוי פרסים; אם מישהו יקבל 2 1/2 פעמים ממה שהשקיע, הרי זה לא רע.

י. רוקח: אני מציע שנחליט על אמורטיזציה של חמש שנים.

ה' יו"ר ה. צ. פנקס:

זוהי שאלה טכנית, שיעברו בקשר ל
להשפעת הרבית על הפרסים.
דעתי שיש לשלם בזמן האמורטיזציה
תוספת לאלה שלא זכו בפרס, אם אדם אינו זוכה בשום פרס, אפשר
לתת לו תוספת מסוימת, ואז, מבחינה שלו, זוהי השקעה משקית יותר
מבוססת. אחרי עשר שנים יוכל האיש לקבל $22\frac{1}{2}$ ל"י; ובהדרגה, אחרי
30 שנה, יגיע ל-30 ל"י. אני חושב שזה מוצדק, כי האיש יקבל
את הרבית שהיה מקבל בבנק.

ד"ר א. גרנות:

אני מסכים לעצם הרעיון שטוב אם
אדם שלא יזכה בפרס יקבל קצת יותר
משהשקיע. אבל, האם טוב הדבר שאנו נותנים את כל היתרונות
במלווה זה? איננו צריכים לרכז את כל הכחות המושכים בפעם אחת.

פ. נפתלי:

אני מציע לא להחליט על ענין זה,
אלא להעביר את ההערות שהושמעו

לתשומת לב שר האוצר.

א. הרשפילד:
סיכום:

תקופת המלווה נקבעה ל-25 שנה.
הוחלט על פרס טיפסימלי של 50 ל"י.
בקשר לפרס המכסימלי לא נתקבלה
החלטה; היה מספר קולות שווה ל-20,000 ל"י ול-30,000 ל"י.
הוחלט להעביר את הערות
חברי הועדה בקשר לאמורטיזציה לשר האוצר.
הוחלט על רבית של 3% לא יותר.

א. טלויס אחרים:

ד"ר ברגמן:

טכנית המלווים בנויה על 20 מיליון
ל"י, ואין לקוות שאפילו מחצית
הסכום הזה תושג מהמלווה העממי. יש הצעות על מלווים מקבילים
מחוגים אחרים, אם כי אינני בטוח שהמלווה העממי הוא לחוג אחד
לבד.

הועדה המליצה פעם על שחרור מס
הכנסה כעל כוח משיכה. היתה הצעה של מלווה עם זכות להודעה
להעביר את הכסף, בהגבלה של הסכום שכל איש יכול להשקיע, ל-3%
צורה שניה של מלווה, היא כשהמלווה הוא לעשר שנים,
כלי זכות הודעה.

שתי הצעות אלו תועמדנה בפני שר
האוצר, והוא יצטרך לשקול מה טוב יותר. איננו יכולים לקבוע את
הסכום, כי הוא תלוי בכוח המשיכה. ההצעה היתה למכור את שני המלווים,
כך שכל אחד יקנה מה שנוח לו.

קשה לקבוע את הסכום המכסימלי שיהיה משוחרר מטס הכנסה. הוצע הסכום של 2000 ל"י.

שר האוצר מבקש לקבל את המלצת הוועדה שטפלה בענין זה, להוציא חלק מהסכום של 20 מיליון ל"י בשתי הצורות האלו. אני מבקש לתת לשר האוצר יפוי כוח לבחור באיזו משתי הצורות שימצא לנכון.

דבר שלישי שאני רוצה להציע, הוא מלווה מהבנקים. אשתקד נקבע שעל הבנקים להשקיע חלק מהפקדונות במלווה מסלתיים לזמן ארוך. אז דובר על 4% מהפקדונות, כלומר, בערך 4 מיליון ל"י. כיוון שהסכום עלה, ואני חושב שעי"כ שיגדילו ל-7 1/2% במקום 4% מן הפקדונות, נוכל לקבל 8 - 10 מיליון ל"י. אי אפשר להכריח את הבנקים הקטנים לעשות זאת, אלא אם יש אפשרות של רדיסקונטו. הרבית תלויה בהתפתחות הרבית בשטרי האוצר. כיום גובה הרבית בשטרי האוצר הוא 2%. במלווה לזמן ארוך, נצטרך לתת יותר. אי אפשר לקבוע היום אם אפשר להקטין את הרבית על שטרי האוצר. אני מבקש שהוועדה תביע את דעתה על הקו בכללי, לדרוש מהבנקים הגדלת הסכום, ולתת אפשרות של רדיסקונטו לבנקים הקטנים יותר. אפשר לסמוך על שר האוצר שהוא יקח פה כמה שאפשר יותר. אם תהיה אפשרות של רדיסקונטו, אפשר לצפות ל-6 מיליון ל"י.

מותר לנו לשער שמהמלווה העממי נקבל השנה 7 - 10 מיליון ל"י; מהבנקים נוכל לקבל 6 מיליון ל"י; בצורה של שחרור מטס הכנסה נוכל לקבל 2 - 4 מיליון ל"י. הייתי מציע שתקבלו החלטה שהממשלה תביא הצעת חוק כוללת לכנסת, במקום הצעה על מלווה עממי. אני מציע לתת לשר אפשרות להצטרף ל-20 מיליון ל"י למלווים. על הצורות, הוא יתיעץ עם ועדת הכספים. לפי זה, אחרי קבלת החוק, יהיה השר רשאי לגשת לקהל ולבנקים.

פ. נפתלי: אני שמח ע"כ שהתוספת באה כהצעה מצד האוצר. עי"ז ששר האוצר לא דרש יפוי-כוח לפני כן, הפסדנו חודשים יקרים לקבלת אשראי.

אשר לצמצום למקרים, ד"ר ברט אמר שהם יביאו הצעה בעצמם. אני חושב שהאוצר צריך להגיש לנו הצעות. אני דורש שיהיה שקול דעת, אם יהיו אותם התנאים לבנקים הגדולים והקטנים. אני בעד זה שהאוצר יבקש יפוי כוח כדי לממש את המלווים בצורות שונות עד סכום של 20 מיליון ל"י.

ב. רפפור: אינני יודע מדוע דורשים מאתנו יפוי-כוח כעת. אני בעד מלווים של 20 מיליון ל"י. אני בעד מלווה עממי, ובעד מלווה לבנקים. אינני יכול להתנגד לזה שהענין יובא לכנסת. את יפוי הכוח נוכל לתת רק אחרי שיהיה בירור בכנסת בענינים אלה. שר האוצר צריך להניח על שולחן הכנסת הצעה לסלויים, והכנסת תספור לו יפוי כוח כולל, או יפוי כוח נפרד לכל אחד מהחוקים האלה.

א. הרצפלד: מדוע אנו צריכים לעשות שלושה מלווים? אין צורך לפצל את הדבר לחלקים. כרגע איננו יכולים להגיד דבר, סלנד זה שהאוצר יגיש הצעה.

י. אפרתי:
איננו צריכים לדחות עוד את המלווה העממי, שנדחה כבר מספיק. עד שיסימו את כל העניינים האחרים, יעבור זמן. אני מציע שהאוצר יביא את הצעה לכנסת בשני חלקים. אני מציע שהאוצר יביא קודם כל הצעה בקשר למלווה העממי בגבולות של עשרה מיליון ל"י.

היו"ר ד.צ. פנקס:
אני מציע ששר האוצר יביד לנו ביום שני אם הוא משנה את חוק המלווה העממי, ויגיש הצעה לוועדה. בשבוע הבא נגמור את הדיון בענין זה ונעבירו לכנסת.

ב. רפפור:
מתוך התועלת הכספית לאוצר, אני מציע שהאוצר יביח בשבוע הבא הצעות על שולחן הכנסת.

היו"ר ד.צ. פנקס:
איל שלא יהיה, אנו מקבלים את הפרינציפ של שני חוקים. ייתכן שבאותו יום, בו תהיה קריאה שניה של חוק המלווה העממי, תהיה קריאה ראשונה על המלווים האחרים.

ד"ר ברגסון:
רצוי ששר האוצר יביא הצעה כוללת. האם אי אפשר להעביר חוק כזה לוועדת הכספים, ולהחזירו לכנסת?

היו"ר ד.צ. פנקס:
אני חושב שזה אפשרי. בענין זה צריך שר האוצר להחליט.

ס י כ ו ט :
הועדה תחזור לדון בענין המלווים אחרי שתתקבל הצעת חוק מטעם האוצר. רוב הועדה היה בדעה שעל האוצר להביא שני חוקים בפרדים, אחד בקשר למלווה העממי ואחד בקשר למלווים האחרים.

= = =

הישיבה ננעלה בשעה 12.30.